

בתיא לא עפה

כתבה: רקפת זיו-לי

איורים: אביאל בסיל

הוצאת ספריית פועלים 2015

בתיא היא בת יענה* שנתקלת בבעיה כאשר אינה מוזמנת לנשף השנתי של מועדון הציפורים שבו אמור להתארח בן מלך אמתי. משום שהיא שייכת לקבוצת העופות שאינם עפים.

בתיא מחפשת את זהותה בין בני מינה בעלי הכנף, ואולם הם אינם עוזרים לה. לעומת זאת, כאשר היא מרחיבה את תחומי עולמה ונפגשת עם הדוב, היא לומדת להכיר את עצמה ואת כישוריה. מה שעוד מגביר את בטחונה הוא המפגש עם בן המלך הפינגווין שגם הוא, כך מסתבר, שייך לקבוצת העופות שאינם עפים. כאשר שניהם רוקדים, משתנה דעתם של בעלי הכנף והם לומדים לראות את בתיא באור חדש.

* יותר נכון לקרוא לה יען (המדדיקים טוענים כי בת יענה היא עוף דורס לילי)

הספר מיועד במצעד הספרים לילדי הגן, ואולם הנושאים הנדונים בעקבותיו מתאימים גם לילדים בכיתות א-ב.

ראו את רשימתה של נירה לוין בדףדף:

<http://www.dafdaf.co.il/Details.asp?MenuID=1&SubMenuID=131&PageID=4111&Ot=%E1>

פעילויות

המורה\הגננת תקרא עם הילדים את פתיחת הסיפור (עמוד 2)

באותיות גדולות מציינת המחברת כי בתיה היא **ציפור**:

- אילו תכונות מתוך הנאמר בפתיחה מאפיינות ציפור?
- אילו תכונות מתוך הנאמר בפתיחה אינן מאפיינות ציפור?

המשך הפעילות

הילדים הבוגרים יקראו את הספר בכוחות עצמם, הגננת תקרא את הספר עם ילדי הגן.

לשיחה עם הילדים

- כפי שאפשר לראות בהמשך הספר, הציפורים אינן רואות בבתיה ציפור, מדוע?
- אילו בעלי חיים דומים, לדעת הציפורים, לבתיה?
- המחברת אינה מספרת זאת, ואולם אנחנו יכולים לשער מה בתיה הרגישה כששמעה את דבריהן?
- כיצד נודע לבתיה על הנשף של מועדון הציפורים?
- מדוע אמר הדרור לבתיה שלא כדאי לה לבוא?
- מה, לדעתכם, הרגישה בתיה כאשר שמעה את דברי הדרור?
- קראו בעמוד 9 (בגן הגננת תקרא) מה אמרה בתיה לעצמה כאשר הדרור נעלם?
- מה הייתה העצה של השפירית לבתיה?
- מדוע, לדעתכם, עצה זו לא התאימה לבתיה?
- כיצד הגיב הפרפר לבקשתה של בתיה?
- כיצד השפיעו, לדעתכם, המפגשים עם השפירית והפרפר על בתיה?
- במה הייתה שונה תגובתו הראשונית של הדוב מהמפגשים הקודמים עם בעלי הכנף?
- תארו מה קרה לבתיה במפגש עם הדוב.
- מה הייתה העצה החשובה שנתן הדוב לבתיה?
- תארו את המפגש הראשון בין הפינגווין לבין בתיה.
- כיצד השפיע הריקוד של בתיה והפינגווין על תדמיתה בעיני הציפורים?

התבוננות באיורים

התבוננו באיור שעל כריכת הספר (בראש הקובץ)

- באיזה שלב של הסיפור נמצאת בתיה על פי האיור? הסבירו.
- מה מצב הרוח שלה?
- מהו מקומן של הציפורים באיור בשלב זה, לדעתכם?

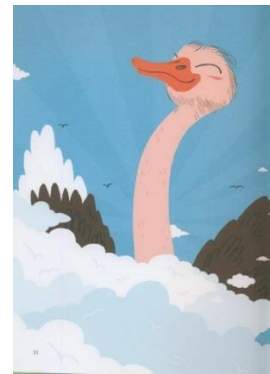
התבוננו באיור מספר 1

איור מספר 1

- מדוע חיבקה בתיה את הדוב?
- איזה שינוי חוללה הפגישה עם הדוב בחייה של בתיה?

התבוננו באיור מספר 2

איור מספר 2

- באיזה שלב של הסיפור אנחנו פוגשים את בתיה?
- מה מצב הרוח שלה?
- קשרו את האיור אל שם הסיפור "בתיה לא עפה".

המחזה של הסיפור

- הילדים ימחיזו בקבוצות של עשרה (בקבוצות קטנות יקבלו הילדים יותר מתפקיד אחד): מספר/קריון, בת יענה, נחליאלי, צופית, סנונית, דרור, שפירית, פרפר, דוב, פינגווין, את המסע של בתיה עד הרגע בו היא מרגישה שהיא מרחפת בעננים.
- לאחר שיכינו את המחזה, יציגו אותה הקבוצות בפני הכיתה.

הריקוד של בת יענה

- במסגרת המחזה, או לחוד, יכינו הילדים את התיפוף של הדוב ואת הריקוד של בת יענה.
- במסגרת המחזה או לחוד יכינו הילדים את הריקוד של הפינגווין ובת יענה ויוסיפו מוזיקה לפי רצונם.

דיון עם הילדים

השונים, תדמיתם ומקומם בחברה

בתיה שונה מחברותיה הציפורים, והן אינן מקבלות אותה לחברתן, ואינן מכירות את מעלותיה, עד שהיא עצמה לומדת להכיר את עצמה, וגורמת להן לשנות את דעתן עליה.

נירה לוין כותבת בביקורתה על הספר:

המחשבה המבעבעת בקרקעיתו של הסיפור הולמת את החברה הישראלית, שהיום, אף שיותר מאי פעם היא רבת-תרבותית, היא נוטה לאפליה ולדחייה של חלקים בה. הכותבת בחרה לגיבורתה את השם בתיה, רצף פונטי הנתפס כקיצור של 'בת יענה' (בעברית תקנית - יען). מלבד ההומור שבה, הבחירה בשם זה מדגישה שהניסיון לברוח מן הזרות הוא נואל ומחזקת את התפיסה המעצימה שהפרט חופשי להיות מה שהוא ולחיות את חייו תוך נאמנות לעצמו. המסר המעודד מיועד לגיבורת הסיפור ואף לקוראים. ההפתעה בסוף הסיפור - הגילוי שבן המלך הוא פינגווין - היא בעלת ערך משום שכמו היענים גם הפינגווינים הם עופות שאין להם היכולת לעוף. המסקנה המטפורית מן הסיפור היא פשוטה: כל אחד יכול לעוף .

המורה\הגננת ישוחחו עם הילדים על נושאים אלה ויביאו דוגמאות מהחיים שלהם:

- היחס לשונים
- הדרכים בהן ילדים לומדים להכיר את עצמם ואת מעלותיהם ולהיות נאמנים לעצמם.
- הדרכים שבהן החברה יכולה לשלב כל אחד בתוכה.

הכינו:

ד"ר איה מרבך

ד"ר רחל עזוז

מחברות סדרות ספרי הלימוד "לשון ועוד", "עברית ועוד", "לקרוא ועוד".